

ISSN 1076-1077

PEDAGOGIKA

NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI
ILMIY-NAZARIY
VA METODIK JURNAL

02 / 2024

- PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA,
PEDAGOGIK INNOVATIKA
- MATEMATIKA VA TABIIY-ILMIY FANLAR TA'LIMI
- IJTIMOY VA GUMANITAR FANLAR TA'LIMI
- SAN'AT VA JISMONIY MADANIYAT TA'LIMI
- XORIJIY TA'LIM TAJRIBALARI
- TA'LIMI TIZIMI YANGILIKLARI
- FAN VA TA'LIM FIDOYILARI
- MAKTABGACHA TA'LIM

PEDAGOGIKA

ILMIY-NAZARIY VA METODIK JURNAL

2/2024

Bosh muharrir:

Kirgizbayev Abdug'affor Karimjonovich

Maxmudov Abduxalim Xamidovich
(bosh muharrir o'rinbosari)

Tahrir hay'ati:

Djurayev Risbay
Abdullayeva Shaxzoda
Ibraimov Xolboy
Djurayev Dusmurod
Kamilova Nodira
Quronov Muxammadjon
Madjidova Dildora
Mardonov Shukrullo
Medetova Raushan
Muslimov Narzulla
Safarova Roxat
Tojiboyeva Xitolaxon
Xaydarov Mamat
Xakimova Muxabbat
Xodjayev Begzod

Muassis – Nizomiy nomidagi Toshkent

davlat pedagogika universiteti. Jurnalda pedagogika, psixologiya, o'qitishning metod va texnologiyalariga oid ilmiy-nazariy, ilmiy-metodik maqolalar o'zbek va rus tillarida chop etiladi.

Jurnalga Toshkent shahar Matbuot va axborot boshqarmasining 2014-yil 26-maydagi 02-004-sonli "Ommaviy axborot vositasi davlat ro'yxatidan o'tkazilganligi to'g'risida guvohnoma"si olingan va unga O'zbekiston Respublikasi Milliy kitob palatasining 2008-yil 30-iyundagi 511/S shartnomasi asosida Davriy nashrlarning Xalqaro standartlar (ISSN) – 2010-5320 raqami taqdim etilgan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya Komissiyasi rayosatining 2013-yil 30-dekabr-dagi 201/3-sonli qarori bilan ro'yxatga olingan.

PEDAGOGIKA

SCIENTIFIC-THEORETICAL AND
METHODICAL JOURNAL

2/2024

CHIEF EDITOR

Kirgizbaev Abdugaffor Karimjonovich

Maxmudov Abduxalim Xamidovich
(deputy editor-in-chief)

EDITORIAL BOARD:

Djurayev Risbay
Abdullayeva Shaxzoda
Ibraimov Xolboy
Djurayev Dusmurod
Kamilova Nodira
Quronov Muxammadjon
Madjidova Dildora
Mardonov Shukrullo
Medetova Raushan
Muslimov Narzulla
Safarova Roxat
Tojiboyeva Xilolaxon
Xaydarov Mamat
Xakimova Muxabbat
Xodjayev Begzod

The founder: Tashkent State Pedagogical University named after Nizami.

The journal publishes scientific theoretical and methodological articles in Uzbek and Russian languages in the fields of pedagogics, psychology, teaching methods and technologies. The journal has been certified under № 02-004 on the state registration of the mass media from the Tashkent Press and Information Administration as of May 26, 2014 and was awarded the international standard number (ISSN) - 2010-5320 of periodical journals on the basis of the 511/S contract from the National Book Chamber of the Republic of Uzbekistan. The journal has been registered by the Presidium of the Higher Attestation Commission of the Republic of Uzbekistan under № 201/3 as of December 30, 2013.

BO'LAJAK TARBIYA ISHI PEDAGOGLARINI PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASH HOLATI VA MUAMMOLARI TAHLILI

Ismoilova Dilafruz Muhiddinovna, Chirchiq DPU katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada bo'lajak tarbiya ishi pedagoglarini pedagogik faoliyatga tayyorlash holati va muammolari tahlili haqida fikr yuritilgan.

Tayanch so'zlar: tarbiya, ta'lim, pedagog, tyutor, kredit-modul, kommunikativ, kreativ, fenomen, shaxs, integral, metod, taraqqiyot, kontekst.

АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ И ПРОБЛЕМ ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГОВ БУДУЩЕЙ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ К ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Исмаилова Дилафруз Мухиддиновна, старший преподаватель Чирчикского ГПУ

Аннотация. В статье рассматривается анализ ситуации и проблем подготовки будущих педагогов к педагогической деятельности.

Ключевые слова: образование, воспитание, педагог, тьютор, кредитный модуль, коммуникативный, творческий, явление, личность, интеграл, метод, развитие, контекст.

ANALYSIS OF THE STATE AND PROBLEMS OF PREPARING TEACHERS OF FUTURE EDUCATIONAL WORK FOR PEDAGOGICAL ACTIVITY

Ismailova Dilafruz Mukhiddinovna, senior teacher at Chirchik SPU

Abstract. The article examines the analysis of the situation and problems of preparing future teachers for teaching activities.

Key words: education, upbringing, teacher, tutor, credit module, communicative, creative, phenomenon, personality, integral, method, development, context.

Kirish. Mamlakatimiz ta'lim tizimida mutlaqo yangicha yondashuvlar asosida tarbiya ishini joriy etish borasida islohotlar amalga oshirilmoqda. Ta'limning kredit-modul tizimi asosida tashkil etilishi sharoitida tarbiya ishi bilan shug'ullanish muhim ahamiyatga ega. Shu sababli mamlakatimiz oliy ta'lim muassasalarida tarbiya ishi bilan shug'ullanuvchi yangi tizim – tyutorlik amaliyotga joriy etildi. Mazkur tizim o'qitishning kredit-modul sharoitida bevosita tarbiya jarayoni va uning samaradorligini ta'minlashga qaratilgan. Bularning barchasi oliy ta'lim muassasalarida tarbiya ishi pedagoglarini tayyorlash mexanizmlarini takomillashtirish muammosini alohida tadqiq etishni taqozo etadi.

Asosiy qism. O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi «Ta'lim to'g'risida»gi qonunida belgilanganidek, «tarbiya – aniq maqsadli hamda ijtimoiy-tarixiy tajriba asosida yosh avlodni har tomonlama kamol toptirishga va ularning ongini maqsadli shakllantirish, ma'naviy-ahloqiy qadriyatlar asosida dunyoqarashini rivojlantirishga qaratilgan tizimli jarayon»dir [1]. Bu jarayonda tarbiyani tashkil etuvchi, amalga oshiruvchi va boshqaruvchi asosiy shaxs tarbiya ishi pedagoglaridir. Tarbiya ishi pedagogi – bu ta'lim tizimida tarbiya jarayonini amalga oshiruvchi asosiy o'qituvchilar va tyutorlardir. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida «Tarbiya» fani, o'rta maxsus va oliy ta'lim tashkilotlarida «Tarbiya», «Boshlang'ich ta'limda «Tarbiya» fanini o'qitish metodikasi» hamda «Tarbiyaviy ishlar

metodikasi» fanlarini o'qitishda uzviylik va uzluksizlikni ta'minlash, ta'lim tizimida tarbiyaviy tadbirlar vositasida ta'lim oluvchilarni tarbiyalashning innovatsion shakl, metod va vositalarini joriy etish, oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak tarbiya ishi pedagoglarini tayyorlash mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Har bir talabani bo'lajak kasbiy faoliyatida ijodiy qobiliyatlarni namoyon qilishi – o'zini kamol toptirishi va maqsadini ro'yobga chiqarishi uchun muhim sifat ko'rsatkichi sanaladi. An'anaviy ta'lim tizimi o'qituvchidan talabaga axborotni etkazish jarayoni sifatida ko'rinadi va qo'yilgan savollarsiz javoblarni ta'minlashga aylanadi.

Qayd etishimiz joizki, tayyor ko'rinishda taqdim etilgan va olingan bilim hamda ko'nikmalar o'qitishning maqsadi hisoblanmaydi, balki kreativlikni yuzaga chiqarish, ijodiy faoliyatni amalga oshirish uchun vositaga aylana boradi. Shu bois, bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ kreativlikni tarbiyalash va rivojlantirish muammosi alohida e'tiborni talab qiladi. Negaki, aynan o'qituvchilardan ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy faoliyatini ongli boshqarish, yosh avlodda kreativlikni kamol toptira bilish talab qilinadi. Bu esa, o'z navbatida, talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda ijodiy-kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirish metodikasini ishlab chiqish va shu asosda shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalarning imkoniyatlaridan foydalanish orqali ta'lim samaradorligini oshirishning integrallashgan pedagogik tizimini amaliyotga tatbiq etish zaruratini asoslaydi. Mazkur masalaning mohiyati, madaniyat, ilm-fan, ishlab chiqarish va tarixiylik kontekstdagi ijtimoiy institutlar bilan aloqalari haqidagi ilmiy tasavvurlar rivojini akslantiradi.

Ta'kidlash lozimki, bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy-kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish muammosining paydo bo'lishi, shart-sharoitlarining bosqichma-bosqichligini ajratib ko'rsatish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Tarixiy-pedagogik tahlil asosida quyidagi uch jihat: 1) kreativlik nazariyasini ishlab chiqish, 2) tarbiya va ta'lim nazariyasining shakllanishi, 3) shaxsning kommunikativligini tarbiyalash g'oyalari rivojini hisobga olib, bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ kreativlikni tarkib toptirish ajratib ko'rsatilgan. O'rganilayotgan muammoni tarixiylik nuqtai nazaridan tahlil qiladigan bo'lsak, uni, asosan, quyidagi davrlarga ajratishimiz mumkin.

Birinchi davr – paydo bo'lish (miloddan avvalgi IX-VIII asrlar) – antik tamaddunda pedagogik fikrning tug'ilish bosqichida, kreativ kommunikativlik fenomeni haqidagi bilimlar paydo bo'la boshlaydi va falsafiy asosga ega bo'ladi. Shu bilan birga ijod, ijodiy faoliyat, kreativlik, eng avvalo, bilish obyektlari sifatida maydonga chiqadi. Ko'rilayotgan bosqich Suqrot, Aflotun, Arastu va boshqa bir qator faylasuflar nomi bilan bevosita bog'liq.

Aflotun o'z akademiyasiga asos solgach, unda ikki toifa tahsil oluvchilar uchun mashg'ulotlar o'tkazadi: umumiy – tinglovchilarning keng doirasi uchun, maxsus – falsafani o'rgangan saralangan o'quvchilar uchun. Bu esa, keyinchalik tarbiya va ta'lim sohasida tabaqalashtirish va individuallashtirish asoslariga poydevor bo'lib xizmat qildi.

Tarbiya va ta'lim, Suqrotning fikricha, insonga o'z bilimlarini mustaqil shakllantirishga yordam berishi kerak. O'z navbatida, tarixchilarning guvohlik berishicha, Suqrot mashhur «Suqrot suhbat» metodi muallifiga aylanadi. Bunda asosiy usul sifatida bir qator ketma-ket savollar ko'riladi. Bundan tashqari, Suqrot muloqot mahorati, kommunikatsiyani qurish ko'nikmasiga alohida e'tibor qaratgan.

Arastuning falsafiy qarashlari ikki yo'nalishda rivoj topgan: nazariy (mushohadaga asoslangan), uning maqsadi – bilim – bilim uchun, amaliy – bilim ijod uchun. Shunday qilib, Arastu bilimlar ijodiy faoliyat uchun bir vosita hisoblanadi, deb bilgan.

Qadimgi yunon faylasuf-sofistlari «so'zamollik» va «donishmandlik» jabhasining

---

professional o'qituvchilari rolida o'z o'miga ega bo'lgan. Bahs-munozaralar (sofistlar shunga o'qitishgan)da qo'llanadigan usullar va turli hiylalar keyinchalik «sofistika» nomini olgan.

Xulosa. Shunday qilib, quyidagicha xulosa qilish mumkin: ta'lim va tarbiyaning ilk g'oyalari ancha ilgari, antik davrda tug'ilgan; ushbu vaqtda kommunikatsiya va kreativlik fenomenlarini tadqiq qilish falsafiy asosga ega edi; ijodiy-kommunikativ qobiliyat qobiliyatni tarbiya toptirish muammosi maxsus tadqiqotlar predmeti hisoblanmaydi, biroq antik davr faylasuflari tadqiq qilinayotgan muammoning keyingi rivoji uchun imkoniyatlar yaratib berganlar.

Ikkinchi davr – taraqqiyot (XVII-XIX asrlar). O'rta asrlarda cherkov namoyandalari antik davr so'zamolligini unutmagandi. Shu bois, ruhoniylarni tayyorlash rejasiga ritorika, grammatika, dialektika singari fanlar qo'shilgandi. Bundan tashqari, qadimgi yunon germenevtikasi – nazmiy (Gomer) va muqaddas matnlarni tushunish va talqin qilish haqidagi fan qayta tiklangan edi. Ya.A.Komenskiyning «Tillarning ochiq eshigi» nomli tadqiqot ishi biz uchun muhim ahamiyatga ega. Bu ishda til o'zining ichki qurilishi va tashkiliy shakliga ega muayyan tizim sifatida ta'riflangan. Bu tizimsiz tabiatni va til belgisining ma'nosini anglash mumkin emas.

Adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi «Ta'lim to'g'risida» Qonun. 2020-yil 23-sentyabr: lex.uz.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. - T.: O'zbekiston, 2021.
3. Mirziyoyev Sh.M. Ezgulik, insonparvarlik va bunyodkorlik – milliy g'oyamizning asosiy poydevoridir. - T., 2021.
4. Prezident Shavkat Mirziyoyevning 2023-yil 22-dekabdagi Respublika Ma'naviyat va ma'rifat kengashining kengaytirilgan majlisidagi nutqi.
5. Психология. Словарь. - М., 1991.

PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA, PEDAGOGIK INNOVATIKA	
Tolipov O'.Q., Pirniyazova M.K.	Курбанова Г.М.
MDN mamlakatlarining yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishga oid davlat siyosati.....3	Педагогические аспекты социальной активности студентов-девушек на основе гендерного подхода.....86
Bulatov S.S.	Djumaeva S.A.
Yangi O'zbekiston istiqbolida integratsiya va innovatsiyalar.....8	Zamonaviy yoshlarda qadriyatlarining namoyon bo'lishi: iyerarxiya va o'zgaruvchanlik.....88
Voxidova N.X., Dadaxodjaeva M.N.	Морхова И.В.
Pedagogik yondashuvlar bo'lajak o'qituvchilarni tarbiyavi faoliyatga tayyorlashning asosiy sifatida....13	Роль smart-образования в обучении и воспитании студентов.....91
Djamilova N.N.	Kuchkarov F.S.
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni kasbga qiziqishlarini shakllantirishning pedagogik jihatlari....17	Harbiy mashg'ulotlar jarayonida innovatsion ta'lim taxnologiyalarini ta'dqiq etish omillari.....96
Kasimov I.I.	Землина Ю.В.
Maktabgacha yoshdagi bolalarni kasbga erkin qiziqtirishda bola ongini shakllantirishning asosiy bosqichlari.....20	Диалектическая сущность интегративной педагогики как фактор формирования метакомпетенций учащихся.....100
Abdualitov Ye.B.	Kadirova X.B.
Milliy maktablarda «Alpomish» dostonini qiyosiy o'rganish.....23	Ta'lim muassasalarida talabalarining kreativ salohiyatini oshirish.....73
Медетова Р.М., Хайдаров К.А.	Kadirova Yakitjan B.
Педагогическая стратегия совершенствования гражданской компетенции у курсантов посредством аксиологического подхода.....27	Технология та'лим jrayonida o'quvchilarda kompetentlikni shakllantirishining asosiy jaihatlari....108
Jumaniyozova M.T.	Jalilov N.A.
Pedagogning uzluksiz kasbga rivojlanishga kreativ fikrlashning o'ziga xos xususiyatlari.....32	Yangi O'zbekiston fenomenini yaratishda yosh avlod ta'lim-tarbiyasining o'rni.....112
Mamarajabov Sh.E.	Shodmonova A.Sh.
Talabalarining loyihaviy faoliyatida chizisiz ta'lim traektoriyasini qurish metodikasi.....36	Pedagogika fani va amaliyotida ijodkorlik muammosining holati.....115
Urakov Sh.	Эргашева Д.Д.
Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari kasbiy faoliyatini talabalarining qoniqish ko'rsatkichlari asosida baholash mexanizmlari.....40	Психологические и педагогические аспекты цифровизации образования.....120
Абдуллаева Н.А.	Ismoilova D.M.
Эргономика педагогической технологии в гендерных аспектах совершенствования познавательно-профессиональных компетенций будущих учителей 45	Bo'lajak tarbiya ishi pedagogik faoliyatga tayyorlash holati va muammolari tahlili.....126
Uzakov A.A.	Ilyasov B.K.
Harbiy ta'kim fakulteti talabalarining ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantirish omillari.....50	Malakali kadrlar tajribasi asosida harbiy aviatsiya mutaxassislarini tayyorlash mexanizmlarini takomillashtirish.....129
Jabbarov Z.R.	Pardayeva M.Yu.
Muhandislik qo'shinlari harbiy xizmatchilarining ta'lim sifatini rivojlantirishda vaziyatli yondashuvning oziga xos xususiyatlari.....54	Bo'lajak oligofrenopedagoglarning o'quvchilarni savodga o'rgatishga doir metodik tayyorgarligini rivojlantirishni ahamiyati.....133
Djabbarov Sh.X.	Bazarova N.A.
Bo'lajak aviatsiya mutaxassislarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari.....60	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida virtual sayohatlar qo'llanilishining samaradorligi.....137
Saparov B.X.	Хасанова Ш.М.
Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda jadidchilik g'oyalarning o'rni.....65	Технология организации развивающего образовательного пространства в старших группах ДОО.....142
Yulliyev N.J.	Samatova I.A.
IV akadmiya kursant (tihglovchilar)ning qutqaruv ishlariga o'rganish mexanizmlari.....70	O'quvchilarning ijtimoiy-siyosiy kompetensiyasini shakllantirish omillari.....145
Jumanova F.U.	Muhammadiyeva D.D.
Ma'naviy-ma'rifiy ishlari fonida bo'lajak o'qituvchilarda innovatsion kompetentligini sintezlash.....75	O'zbekistonda o'quvchilarni kasbga yo'naltirib o'qitish muammosi va bu muammoga tizimli yondashuv.....148
Subanova B.Q.	Nazarova R.S.
Bo'lajak surdopedagoglarning inklyuziv kompetensiyasini rivojlantirish ijtimoiy zaruriya sifatida.....79	Huquqbuzarlikka moyil bolalar va ularning oilalari bilan ishlashda ijtimoiy pedagog va ijtimoiy ishchi faoliyatining asosiy yo'nalishlari.....152
Muzaxanova G.M.	Yembergenov D.T.
Bo'lajak mutaxassislarining shaxsiy-prdagogik sifatlarini rivojlantirishning pedagogik jihatlari.....83	Bo'lajak surdopedagolarga imo-ishora nutqini o'rgatishda bilingvual yondashuv.....156
	Abdullayev N.Q.
	Talabalarni telekommunikatsion ta'lim faoliyatiga tayyorlashdagi vositalari haqida.....159